

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Sebe-
nurgova ul. 3. — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 6. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Osem stvarnih točk

Ze nekaj let posveča Evropa sestankom Male antante nenavadno, lahko rečemo izredno pozornost. Dasi so sestanki zunanjih ministrov Češkoslovaške, Rumunije in Jugoslavije že redna institucija evropske politike, jih inozemstvo vendarle vsakokrat spremlja z največjim zanimanjem. Vsakokrat se za uvod pojavijo tudi vesti o »senzacionalnih spremembah« v zunanje-političnem kursu Male antante in o medsebojnih razprtijah. Prav ta značilna uganjanja in natolevanja pa nas lahko navdajajo sproti z novim ponosom in zaupanjem vase, ker so nam dokaz, kako močan činitelj je ta naša zveza in kako zelo je napoti nekaterim računom. Iz vsega vidimo, da je Mala antanta na svojem področju politični faktor prvega reda, ki so ga danes prisiljeni upoštevati tudi tisti, ki ga navidezno prezirajo in podtalno rušijo.

Mala antanta črpa svojo moč in veljavo izključno iz svoje suverene samostojnosti v predelu Evrope, kjer se križajo interesi mnogih sil. Osnova te njene samostojnosti pa je politika miru, ki ji daje možnost najširših zasnov in v sportnega prilagajanja mednarodnemu razvoju. In samo politika miru — z nujno posledico vsestranskih povezav — z vsemi sosedji brez razlike — daje Mali antanti zadostnih jamstev za izvajanje stroge samostojnosti v vseh mednarodnih konfliktih, kjer bi njena prevelika navezanost na eno ali drugo stran samo pospešila izbruh sovražnosti. To pa ni v njenem in niti ne evropskem interesu.

Mala antanta pa je na svojem področju važen element splošnega evropskega ravnotežja lahko samo toliko časa, dokler ostane na svoji dosednji liniji, ki odgovarja interesom in potrebam vseh njenih članic. Kakor hitro se od nje oddalji, postane le še predmet tujih zunanje-političnih računov. Tako politika ne bi mogla odgovarjati njenemu položaju. Prav zato pa so brez stvarne podlage kakršnakoli uganjanja o njeni zunanje-politični preusmeritvi, posebno neutemeljena pa razglabljanja o potrebi take preorientacije. Vrednotenje mednarodnih napetosti sproti potrjuje, da je Mali antanti v vidika evropskega ravnotežja mogoče samo eno stališče: stališče stroge nevtiralnosti do vseh preostor poudarjenih nasprotij izven alenegega območja na eni, a stalna skrb za lastno varnost na drugi strani. Čim večja je splošna mednarodna napetost, tem večja mora biti diplomatska previdnost Male antante, in razume se samo po sebi, tem večja tudi njena obrambna pripravljenost. To sta dve skrajni gibalni njene zunanje politike zlasti in še prav posebno v sedanjem mednarodnem položaju, kakor nam to dokazuje osem stvarnih točk njene bratislavskega komunikeja.

Čisto nič nas ne preseneča dejstvo, da so se okoli Male antante tudi to pot pojavile nove spletke. V dobi tako velike mednarodne napetosti, kakor je sedanja, ni to nič nenavadnega ali nerazumljivega, saj smo že rekli, da je tem večji interes za »pridobivanje« Male antante, čim večja je mednarodna napetost. V zadnjem času pa je mednarodni razvoj šel celo že tako daleč, da se je povsem odkrito govorilo o dveh diametralno nasprotnih in ideološko zasnovanih evropskih taborih, katerih spopad na mednarodnem področju se ni zdel izključen.

Kakšno pot naj tu ubere Mala antanta? Pot ideoloških simpatij in antipatij ter odločitve za enega izmed obeh tabarov, ali pot zlate sredine, kakor jo zahteva stvarno razmišljanje mednarodnega položaja in nujna potreba ohranitve evropskega ravnotežja, ki je pogoj evropskega miru? Izbra ti gotovo ni bila težka. Četrta točka bratislavskega komunikeja, ki govori o strogem izvajanju politike nevmešavanja in notranje zadeve katerekoli države in s tem posredno tudi o nesmiselnosti in nevarnosti vnašanja notranje-političnih sporov na mednarodno področje, je najboljši demantij vseh onih najhujših tendencioznih vesti, ki so potiskale Malo antanto zdaj v ta, zdaj v oni tabor. Realna mednarodna politika je tudi v tej točki zmazala in Mala antanta je vnovič zgovorno dokazala, da se v polni meri zaveda svojega delikatnega položaja, ki ji danes bolj ko kdaj prej narokuje zvestobo do same sebe, torej tudi zvestobo do vseh osnovnih črt njene skupne politike, kakor to poudarja prva točka bratislavskega komunikeja.

S tem je Mala antanta zadostila vsem radovednostem, ki so že nekaj tednov pred njenim sestankom z bujno fantazijo ugibali, kakšno bo njeno stališče do aktualnih mednarodnih dogodkov. Niti ena izmed osmih točk komunikeja ni v nasprotju z njeno dosedanjim zunanje-politično linijo. To velja prav tako za stališče do ženevske ustanove kakor za stališče do regionalnih paktov, prav tako za poglobitev gospodarskega razmerja med članicami kakor za povečanje sodelovanja pri skrbi za lastno varnost in obrambo. Osem točk bratislavskega komunikeja je zato v polni meri zadovoljilo ne le javnost držav Male antante, marveč tudi vso ono širšo evropsko javnost, ki odklanja vsako avanturo in vidi srečno bodočnost vseh evropskih narodov le v njih mirnem sodelovanju.

Schmidt pri Mussoliniju

Rim, 15. septembra. AA. Snoči je prišel semkaj avstrijski državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Guido Schmidt. Dopolnje se je skupaj z zunanjim ministrom Ciano odpravil v Forlì, kjer se je sestel s predsednikom vlade Mussolinijem.

LOKARNSKA KONFERENCA BO NAJBRŽE PRELOŽENA Zavlačevalna taktika Nemčije in Italije — Sestanek zastopnikov lokarnskih držav šele v novembru

London, 15. septembra. b. Po najnovejših informacijah iz bližine Foreign Officea se zdi gotovo, da se lokarna konferenca ne bo šešla že 19. oktobra, kakor je to želela Anglija. Ze pretekli teden je namreč sporočil nemški pooblaščen zastopnik v Londonu grof Bismarck angleškemu zunanjemu ministru, da po mnenju nemške vlade ni dovolj časa za predhodne diplomatske razgovore, ako se konferenca sestane že 19. oktobra. Grof Bismarck je v razgovoru z Vansittartom izjavil, da želi Nemčija popoln uspeh lokarne konference, ne more pa se že vnaprej vedeti, koliko časa bodo trajala diplomatska posvetovanja pred konferenco. Zato se Nemčiji zdi umestno preložiti konferenco na poznejši čas.

Iz dobro informiranih krogov se doznava, da bo tudi Italija v svojem odgovoru na angleško noto glede določitve termina za sestanek lokarnskih držav izrazila svoje pomisleke proti tako hitremu sklicanju lokarne konference z motivacijo, da se ji čas enega meseca zdi prekratek za izvedbo vseh diplomatskih priprav, ki jih zahteva tako važna konferenca. Obenem bo italijanska vlada opozorila London na nevarnosti sedanje splošne napetosti, ki jo dogodki v Španiji še postrjujejo.

Dva nemška pogoja

London, 15. septembra. b. O demarši začasnega nemškega pooblaščenega zastopnika v Londonu grofa Bismarcka se doznava, da je v razgovoru z državnim pod-

tajnikom Vansittartom stavil angleški vladi naslednja dva pogoja za nemško sodelovanje na napovedani konferenci lokarnskih sil:

1. Noben ruski zastopnik ne sme biti navzoč pri diplomatskih razgovorih glede zapadnega pakta in tudi ne pri debati, ki bi se izkazala za potrebno med samimi razgovori.

2. Konferenca, ki je bila prvotno določena na dan 19. oktobra, naj bi se sestala šele proti koncu novembra, da bi bila s tem novemu nemškemu poslaniku v Londonu von Ribbentropu dana možnost, da prevzame svoje londonske posle še pred pričetkom napovedane konference.

V političnih krogih so mnenja, da bi se o drugem pogoju morda dalo razpravljati, da pa je prvi pogoj absolutno nesprejemljiv.

Nemški pogoji nesprejemljivi

London, 15. septembra. Kakor zatrjuje, jo dobro poučen krog, so pogoji Nemčije taki, da jih Anglija ne more sprejeti in da bi jih prav gotovo odklonila tudi Francija. V Londonu ne prikrivajo, da izziva stališče Nemčije v perečih evropskih vprašanjih vedno večjo odtujenost med Londonom in Berlinom. Po informacijah iz vladnih krogov se nameravana lokarna konferenca pred novembrom sploh ne bo mogla sestati, dotlej pa bodo skušali po diplomatski poti odstraniti nastale težkoče in zagotoviti uspeh te konference.

Francoski odgovor

Pariz, 15. septembra. o. Danes je francoska vlada odgovorila na povabilo angleške vlade glede sklicanja lokarne konference. Odgovor je sicer pritrdilen, vendar naglašja, da bi morala konferenca razpravljati samo o tem, ali naj se lokarna pogodba zamenja z novim dogovorom. Francoska vlada smatra, da Rusija pri teh pogajanjih ne bi mogla sodelovati, ker naj bi ta konferenca razpravljala samo o zapadno-evropskih zadevah.

Bastidova misija uspela

Obnovitvi vojaške zveze med Poljsko in Francijo bo sledila še poglobitev sodelovanja na gospodarskem in finančnem polju

Varšava, 15. septembra. b. Francoski trgovinski minister Bastide, ki se mudi že več dni na Poljskem, je ob koncu svojih posvetovanj s kompetentnimi poljskimi krogi izjavil, da bo provizorična franco-sko-poljska trgovinska pogodba sklenjena letos v juniju, zamenjana z novim sporazumom, ki bo obsegal določbe za medsebojno izmenjavo blaga, ureditev plovbe in kontingentskega režima. Francija bo nudila Poljski vrh tega prireditvi posojil, glede katerih je bil dosežen popoln sporazum že ob priliki obiska vrhovnega inspektorja poljske armade Rydz Smiglyja v Parizu, znatna olajšava.

Ob zaključku Bastidovih posvetovanj je bil izdan naslednji komunikej:

Za svojega bivanja v Varšavi je imel trgovinski minister Bastide važne razgovore s članji poljske vlade, ki so se nanašali na vsa gospodarska vprašanja, zanimajoča obe državi. Pokazalo se je, da je želja obeh vlad poglobiti obstoječe sodelovanje na gospodarskem in finančnem polju. Sklenjeno je bilo, naj se kolikor le mogoče pospešujejo medsebojni stiki poljskih in francoskih industrialcev ter trgovskih krogov. Obenem je bil po soglasnem sklepu ustanovljen poseben odbor, ki naj bo sestavljen iz gospodarstvenikov obeh držav. Trgovinska pogajanja za sklenitev

novega sporazuma se bodo nadaljevala čez nekaj tednov v Parizu.

Bastide v Berlinu

Berlin, 15. septembra. AA. Francoski trgovinski minister Paul Bastide je prišel davi iz Varšave v Berlin. Na postaji sta ga pozdravila odposlanec predsednika upravnega odbora državne banke dr. Schachta in zastopnik nemškega zunanjega ministrstva.

Pogajanja tudi z Nemčijo

Pariz, 15. septembra. o. V zvezi z obiskom trgovinskega ministra Bastida v Berlinu, podrtavajo v pariskih političnih krogih, da je francoska vlada pripravljena vezati pogajanja za sklenitev zapadnega pakta, ki naj bi nadomestili lokarno pogodbo, s pogajanjimi za čim širše gospodarsko sodelovanje med Francijo in Nemčijo. Sedanja francoska vlada je pripravljena opustiti Fladino stališče, ki je zahteval najprej politično in šele potem gospodarsko sodelovanje. Pripravljena je celo za pogajanja o kolonijah in je voljna odstopiti Nemčiji nekatere svoje mandate. Po podpisu francosko-sirske pogodbe je podana možnost, da se gotova francoska in angleška mandatna področja odstopijo Nemčiji. Takšen dalekosežen sporazum zahtevajo zlasti gospodarski in parlamentarni krogi in se naglašja, da takega razvoja odnošajev med Nemčijo in Francijo ne bi mogle ovirati niti izpremembe v francoski vladi.

Španska nevarnost za DN

V Ženevi se boje, da bi Portugalska in Argentina zahtevali priznanje španske uporniške vlade

Ženeva, 15. septembra. o. Blizajoče se zasedanje sveta in skupščine Društva narodov zbujajo v ženevskih krogih vedno večje vznemirjenje. Med drugim računajo z možnostjo, da bo Portugalska, ki je član sveta Društva narodov, predlagala, naj Društvo narodov ne prizna več madridske vlade kot zastopnika Španije, marveč nacionalno vlado upornikov v Burgosu, Argentina bo to stališče brez dvoma podpirala, a argentinski zastopnik bo postal po vrstnem redu predsednik sedanje zasedanja sveta.

Društva narodov. Na ta način lahko nastane skrajno mučen položaj.

Mnogo komentirajo v ženevskih krogih tudi izjavo rumunskega zunanjega ministra Antonescu zastopniku agencije Stefani v Bratislavi: v kateri napoveduje skorajšnje zblizanje Rumunije z Italijo. To zblizanje naj pripravi pot kasnejšemu sporazumu med Italijo in Malo antanto, kar bi v znatni meri olajšalo rešitev podunavskega problema.

Hitler o možnosti intervencije v Španiji

„V primeru potrebe bi se na moj poziv odzvalo 10—15 milijonov pristašev španskih nacionalistov

Rim, 15. septembra. o. »Giornale d'Italia« poroča, da je Hitler sprejel inozemske novinarje. Sprejemu so prisostvovali tudi ministri Hess, Rosenberg in Ribbentrop. V razgovoru z novinarji je Hitler naglašal, da politiki, ki si žele intervencije marksistov v Španiji, pozabljajo, da sta bili Italija in Nemčija doslej strogo nevtiralni. Naj samo pomislijo, kaj bi se zgodilo, če bi tudi ti dve državi z enako pravico organizirali intervencijo v prilog španskih nacionalistov. Hitler je samozvestno dodal, da bi se takemu njegovemu pozivu odzvalo najmanj 10 do 15 milijonov njegovih pristašev, ki bi z navdušenjem šli v boj za španske nacionaliste.

Na frontah mir

Madrid, 15. septembra. g. V raznih oddelkih vlada mir. V Madridu so obsodili pet, v Barceloni pa štiri uporniške častnike na smrt. Častniki so bili že justicirani.

Madridski list »El Liberal« poroča, da bo vlada odzvela iz prometa vse srebrne kovance ter jih nadomestila z bankovci.

Iz uporniškega tabora

Burgos, 15. septembra. AA. General Arandjo poroča, da so uporniki pri nekem izpadu iz Oviada zavzeli vas Grado, ki ima važen strateški pomen.

Uporniška kolona, ki operira v Asturiji, je zavzela vas Cubugno in zaplenila vladnim četam en top in 10 strojnice. Na vladni strani je bilo pobitih okoli 100 oseb.

OB ZAKLJUČKU LISTA:

Svetozar Pribičević umrl

Praga, 15. septembra. AA. ČTK poroča: Nocoj ob 22. je umrl v Pragi v sanatoriju Podoli bivši jugoslovanski minister g. Svetozar Pribičević. Podlegel je pljučnici.

Praga, 15. septembra. g. Svetozar Pribičević je bival v Pragi že več tednov. Proti koncu avgusta je zbolel na pljučih in so ga prepeljali v sanatorij Podoli. Zdravniki so ugotovili, da ima

tvor na pljučih in da je njegovo stanje zelo resno. Vendar pa se je vsaj na videz zelo izboljšalo, tako da se je zdela akutna nevarnost odstranjena. Danes pa je nastopila kriza. Bolnikovo stanje se je hudo poslabšalo. Zdravniška preiskava je dognala embolijo, proti kateri so se zamažali v injekcijami. Okrog 21. je nastopila agonija, ki ji je uro kasneje sledila smrt.

Predsednik dr. Stojadinović o bratislavski konferenci

Skupna narodna obramba držav Male antante — Rumunski petrolej za Jugoslavijo — Prijateljstvo s Francijo

Pariz, 15. septembra. AA. Današnji »Paris Soir« priobčuje izjavo, ki jo je dal svojem posebnemu poročevalcu predsednik jugoslovanske vlade dr. Milan Stojadinović. Francoski novinar je med drugim vprašal: »Ali je treba vašemu potovanju v Bukarešto in Bratislavo prisoditi pomen, ki mu ga pripisujejo v večini evropskih prestolnic?«

»Da. Mislim, da bo uresničenje načrta, ki so ga v glavnih obrisih sestavili poglavarji držav Male antante o okrepitevi naše narodne obrambe, pomenilo zelo močno jamstvo za ohranitev miru. Zdi se, da so te načrte o okrepitevi skupne varnosti sprejeli v željah Male antante z navdušenjem.«

»Pri nas so mnenja, da morajo samo močni instrumenti obrambe ohraniti mir v jugovzhodni Evropi. Sedaj smo na tem, da uredimo življenska vprašanja našega zavezništva, naše obrambe in naše varnosti.«

»Kaj pa na zapadu, gospod predsednik?«

»Na zapadu naj Anglija in Francija, ti dve zapadni demokraciji varujeta mir z okrepitevijo svojih obrambnih instrumentov.«

O dobavah rumunskega petroleja Jugoslaviji je g. Stojadinović rekel: »Za sedaj je to vprašanje tako urejeno, da bo imela Jugoslavija že v kratkem vse potrebne rezerve in skladišča. Za naše letalstvo, vojsko in vojno mornarico je s podpisom pogodbe v Bukarešti od 11. septembra t. l., ki sva jo podpisala jaz in Tatarescu, poskrbljeno, da bodo v obilni meri založene. Kasnejša pogodba bo prepustila Jugoslaviji izkoriščanje petrolejskih izvirkov v Rumuniji. Nafta, ki jo bomo dobili, bo šla po posebnih ceveh do Dunava. Posebne ladje za nafto jo bodo nato prepejale do jugoslovanske rafinerije.«

Na kraju je poročevalce vprašal predsednik jugoslovanske vlade o sedanjih odnosih med Jugoslavijo in Francijo. Na to vprašanje je dr. Stojadinović odgovoril: »Francija je naša prijateljica in zaveznica. S svojimi besedami v Ženevi in z vsemi svojimi dosedanjimi dejanji si je predsednik

francoske vlade Leon Blum pridobil v Evropi, zlasti pa v moji deželi zaupanje vseh tistih, ki nad usodo človeštva še morejo obupati.«

Dr. Stojadinović v Pragi

Praga, 15. septembra. g. Jugoslovanski ministriški predsednik dr. Milan Stojadinović je danes prišel v Prago. Na kolodvoru so ga pozdravili ministriški predstojniki Hodža, zunanji minister Krofta, osebje jugoslovanskega poslanstva in mnogo drugih oseb. Pred kolodvorom se je zbrala velika množica, ki je jugoslovanskemu ministru predsedniku privedla prisrčne ovacije.

Zadoščenje v Franciji

Pariz, 15. septembra. AA. Niti kongres v Nürnbergu, niti dogodki v Španiji niso mogli potisniti v ozadje zanimanja pariskega časopisa za posvetovanje Male antante v Bratislavi. V posebnih člankih in poročilih iz Prage in Bratislave poročajo pariski listi podrobno o bratislavski konferenci. Komentarji izražajo zadovoljstvo Pariza in Francije s splošno uspešnimi pogajanjimi med državniiki Male antante. To razpoloženje se kaže tako v listih levice kakor v listih desnice.

»Temps« posveča bratislavski konferenci svoj današnji uvodnik in pravi, da je bilo zanimanje za konferenco Male antante zaradi dogodkov v Evropi zelo veliko. List poudarja, da je zaključno poročilo o konferenci potrdilo, da obstoja med državami Male antante najtesnejša solidarnost. Kar je doslej obstojalo, se ni prav nič izpremenilo. Blok Male antante je v političnem oziru ostal pri svoji prvotni sili. Zaključno poročilo pravi celo, da se je medsebojna solidarnost še poglobila in sicer s tem, da so sklenili okrepitev varnost teh treh držav in razviti še bolj njihove sile. To pomeni, da hočejo ustvariti še zanesljivejšo vojaško sodelovanje za obrambo skupne varnosti Male antante. List prihaja do sklepa, da postaja politika Male antante čedalje bolj učinkovita, in izražja željo, naj bi Mala antanta tudi v bodoče ostala važen činitelj reda in mira v srcu evropske celine.

Stavkovni položaj v Franciji

Pariz, 15. septembra. o. Stavkovni pokret v Franciji se sistematsko širi navzlic prizadevanju vlade, da bi s posredovanjem prekinila stavke in obnovila normalno stanje. Stavkajoči so v teku današnjega dne zasedli nadaljnjih 100 tovarni ter zahtevali ne samo povišanje mezd, marveč tudi nadaljnje skrajšanje delovnega časa in povišanje plačilnih dopustov. Najbolj sporna je zahteva stavkajočih, naj se v kolektivno pogodbo vnese posebna določba po kateri naj bi se mezde s porastom draginje avtomatsko povišale. Tekstilni industrijci so odklonili ultimati, ki jim ga je včeraj postavil predsednik vlade Blum. V svojem odgovoru naglašajo, da se bodo pokorili le zakoniti sili, da pa prepuščajo vso odgovornost za boljšeizvajajo podjetji vladi. Dočim pa je delavstvo pri stavkah, ki so iz-

bruhnile ob nastopu Blumove vlade, sodelovalo enodušno, so tokrat med delavstvom samim nastali veliki spori. Delavstvo, ki je včlanjeno v neodvisnih sindikatih, se je začelo upirati komunističnemu diktatu. V teku današnjega dneva je v mnogih krajih prišlo do spopada med obema taboroma ter je morala intervenirati oblast. Desničarski listi poročajo, da imajo komunisti v Franciji že cele zaloge orožja in municije ter se sistematsko pripravljajo za državljansko vojno, kakor se je to dogajalo tudi v Španiji. V Lilleu in drugih industrijskih centrih, kjer so izbruhnile stavke, so prepevane vse prireditve da se prepreči izgredi. Iz Lillea in drugih krajev so se začeli ljudje v strahu pred bodočimi dogodki izseljevati na deželo.

